

Η ΗΜΕΡΑ ΤΗΣ ΜΗΤΕΡΑΣ

Σκέψεις, ἂν δὰ ἦταν πιὸ χρήσιμο νὰ καταργηθῆ καὶ νὰ καθιερωθῆ ἡ ἡμέρα τῶν γονέων

Τὸ «Ἐλευθὼ» εἶναι παραδοσιακὸ ὅσο πρέπει, ἀλλὰ καὶ προοδευτικὸ ὅσο ἐπιβάλλει ἡ ἐποχὴ μας.

Ὁ ἐπιστημονικὸς καὶ ἐπαγγελματικὸς κλάδος ποὺ ἐκπροσωπεῖ εἶναι ὁ πρῶτος ποὺ ἀσχολεῖται μὲ τὴ μητρότητα καὶ ξέρει καλὰ τὴν πολυτίμη καὶ δημιουργικὴ προσφορὰ τῆς μητέρας γιὰ τὴν ἐξέλιξι καὶ τὴν πρόοδο τῆς ἀνθρώπινης κοινωνίας.

Ὡστόσο, στὸ τεῦχος αὐτό, ποὺ καλύπτει χρονολογικὰ καὶ τὴν καθιερωμένη ἑορτὴ τῆς «Ἡμέρας τῆς Μητέρας», θὰ φιλοξενήσῃ τὸ ἐνδιαφέρον ρεπορτάζ τῆς δημοσιογράφου Φρίντας Μπιούμπι πού, μὲ τὶς σκέψεις της πάνω στὸ θέμα αὐτό, ὀδηγεῖ σ' ἕναν φυσικὸ προβληματισμό, στὴ βαθύτερη καὶ οὐσιαστικὴ σημασία τοῦ ρόλου τῆς μητέρας καὶ τοῦ πατέρα στὴ σύγχρονη ἐποχὴ. Καὶ ἔχουν ἰδιαίτερη σημασία οἱ σκέψεις αὐτὲς γιατί προέρχονται ἀπὸ μιὰ διανοούμενη γυναίκα ποὺ ἀπὸ τὴ φύση της εἶναι μητέρα.

*

ΕΠΙΝΟΗΣΗ τῶν ἀπανταχοῦ ἀνθοπωλῶν καὶ ἀφορμὴ γιὰ ν' ἀκουστοῦν πάλι οἱ γνωστοὶ καὶ παράφωνοι ὕμνοι στὴν μυθοποιημένη «Μητρότητα», στὴν «Μεγάλῃ Μάνα», στὴ δύστυχη MATER DOLOROSA, εἶναι ἡ Μέρα τῆς Μητέρας.

Ἡ ἴδια ἡ μάνα τὸ ξέρει καλὰ πὼς πρόκειται γιὰ μιὰ τιμὴ ποὺ οὐσιαστικὰ δὲν τῆς ἀπονέμεται, γιὰ ἕνα χάπι ποὺ τῆς προσφέρε-

ται καλὰ ζαχαρωμένο, γιὰ μιὰ γιορτὴ ποὺ δὲν εἶναι γιὰ νὰ τὴ γιορτάσει ἡ ἴδια καὶ νὰ τὴ χαρεῖ. Γιατί ἀκόμα κι' ἂν σήμερα — μέρα ἀφιερωμένη σ' αὐτὴν — δὲν ἀναγκαστεῖ νὰ ἐπιδοθεῖ σὲ καμμιὰ ἀπὸ τὶς συνηθισμένες, καθημερινὲς ἀσχολίες της, πάλι θὰ πρέπει κάποιον γρατζουνισμένο γόνατο νὰ φροντίσει, νὰ σφουγγίσει ἕνα δάκρυ ἢ μιὰ μύτη ποὺ τρέχει, νὰ μπανιάρει τὸ μωρό, νὰ τὸ ταΐσει, νὰ τὸ ντύσει, νὰ τὸ γδύσει, νὰ τὸ κοιμίσει... Ἡ μέρα τῆς γιορτῆς θὰ περάσει δίχως ἀνάπαυση, γιὰ νὰ μείνει στὴ μητέρα ἡ τυπικὴ ἀνθοδίσμη στό βάζο καὶ στὴν κάρτα οἱ «πολλές, θερμὲς εὐχές».

Δὲν εἶναι περίεργο λοιπὸν ποὺ ἡ μάνα — ὄχι ἡ γαλήνια παραδοσιακὴ μάνα, ἀλλὰ ἡ σύγχρονη, προβληματισμένη καὶ πολυάσχολη — ζητάει νὰ καταργηθεῖ ἡ Μέρα τῆς Μητέρας. Δὲ θέλει νὰ ὑπάρχουν αὐταπάτες. Οἱ πολλαπλὲς ἀσχολίες της μέσα κι ἔξω ἀπ' τὸ σπίτι, οἱ ὑπερβολικὲς εὐθύνες της, τὰ πολυπλοκά προβλήματά της, ὁ συνεχῆς κι ἀτέλειωτος ἀγῶνας μὲ τὴ ζωὴ, μὲ τὸ περιβάλλον, μὲ τὶς ἀνάγκες τῶν παιδιῶν της τὴν ἔχουν κουράσει. Θέλει νὰ εἶναι ἡ τέλεια μάνα καὶ βλέπει πὼς δὲν μπορεῖ ἀφοῦ καὶ αὐτὴ ἡ ποιότητα τῆς φροντίδας ποὺ προσφέρει στὰ παιδιά της ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ σύνολο τῶν συνθηκῶν τῆς ζωῆς της, ἀπὸ τὴ δουλειά στοῦ γραφεῖο, ἀπὸ τὶς σχέσεις μὲ τὸν ἄντρα της, ἀπὸ τὸ ὄγκος καὶ τὶς ἐγνοιες της. Θέλει νὰ εἶναι ἡ σωστὰ ἐργαζόμενη, γιὰ νὰ προσφέρει ἰσότημα μὲ τὸν ἄντρα, ἀλλὰ οὔτε κι' αὐτὸ τὸ μπορεῖ μὲ τὶς ἄπειρες μεγάλες καὶ μικρὲς εὐθύνες στό σπίτι μὲ τὶς ὥρες δουλειᾶς ποὺ θέλει ἡ ἀνατροφή τῶν παιδιῶν.

Ζητάει λοιπὸν, ἡ σύγχρονη μητέρα (μὲ τὴ

φωνή του Συνδέσμου για τὰ Δικαιώματα τῆς Γυναίκας, πού θὰ ἀναλύσει τὸ θέμα σὲ μιὰ συζήτηση, στὸ Ἀμφιθέατρο τοῦ Ἐθνικοῦ Ἰδρυμάτος Ἐρευνῶν) νὰ καταργηθεῖ ἡ Μέρα τῆς Μητέρας καὶ νὰ καθιερωθεῖ ἡ Μέρα τῶν Γονιῶν. Γιατὶ πιστεύει, ὅτι ἡ ἐνεργητικὴ, οὐσιαστικὴ καὶ ἄμεση συμμετοχὴ τοῦ πατέρα μέσα στὴν οἰκογένεια εἶναι τὸ ἴδιο ἀπαραίτητη μὲ τὴ δική της. Γιατὶ ἡ ὑπαρξὴ μιᾶς δικέφαλης ἐξουσίας μέσα στὸ σπίτι (ἡ ἔννοια γονιός ἀντὶ τῆς μητέρας — πατέρα) εἶναι σήμερα μιὰ κοινωνικὴ ἀνάγκη. Κι' ἀκόμα γιατί ξέρεי πὼς μάταια θὰ προσπαθεῖ ἡ ἴδια νὰ γίνεи τὸ ἀνεξάρτητο καὶ ισότιμο ἄτομο πού θέλει νὰ γίνεи, ἂν δὲν ἀπαλλαγεῖ ἀπὸ μερικὲς, ἀποκλειστικὰ δικές της ὡς τώρα εὐθύνες καὶ ἀπὸ τὸν ἐνοχοποιὸ μῦθο ὅτι αὐτὴ μόνο εἶναι ἀπὸ τὴν κληρονομιά τῆς ἄξια γιὰ τὴ φροντίδα τοῦ παιδιοῦ.

Τὸ θέμα εἶναι βέβαια ἀρκετὰ λεπτό. Μιλάμε γιὰ ἀλλαγὴ ἀντιλήψεων σὲ μιὰ κοινωνία πού στὸ μεγαλύτερο μέρος τῆς λειτουργεῖ βασισμένη σὲ δύο ἀλληλένδετα δεδομένα: "Ὅτι ὁ φυσικὸς ρόλος τοῦ ἀντρα στὴν οἰκογένεια εἶναι πρῶτα ἀπ' ὅλα καὶ σχεδὸν ἀποκλειστικὰ ὁ ρόλος τοῦ τροφοδότη τοῦ «κουβαλητή», καὶ ὁ ρόλος τῆς γυναίκας ἀντίστοιχα αὐτῆς πού φροντίζει τὰ παιδιά. Οἱ ἀντιλήψεις γιὰ τὸν «ἀνδρισμὸ» καὶ τὴ «θηλυκότητα» — ἐνισχυμένες καὶ ἀπὸ τὸν προσανατολισμὸ πού μᾶς ἔδωσε ὁ Φρόυντ, ὅτι ἡ μητρότητα εἶναι ἡ «βάση τῆς σημασίας τῆς γυναίκας, βάση μοναδική, ἀσύγκριτη, καθιερωμένη καὶ ἀναντικατάστατη» — εἶναι τόσο βαθειὰ ριζωμένες ὥστε ἡ πρόταση γιὰ ὁποιαδήποτε ἀλλαγὴ στοὺς παραδοσιακοὺς ρόλους νὰ μοιάζει σὲ πολλοὺς — ἄνδρες καὶ γυναῖκες — ἀπειλητικὴ καὶ νὰ θρῖσκει σοβαρὰ ἀντίσταση.

Ἄλλὰ ἴσως νὰ πρέπει νὰ ἀναθεωρήσουμε ἀμέσως μερικὲς ἀπόψεις: Τὶ ἀκριβῶς εἶναι, λ.χ., ὁ περιβόητος ἀνδρισμὸς; Ποιοὶ τὸν ἔχουν; Ὁφελεῖ ἢ βλάπτει τὴν κοινωνία; Καὶ τί εἶναι τὸ «μητρικὸ ἔνστικτο»; Κάτω ἀπὸ

ποιὲς συνθήκες ὑπάρχει; Πόσο εἶναι, ἀλήθεια, ἰσχυρὸ ὅταν, ὅπως ἀναφέρεται οἱ γυναῖκες ὀρισμένων φυλῶν — στὰ νησιὰ Ἐβρίδες, γιὰ παράδειγμα — σκοτώνουν σὲ περιόδους λιμοῦ τὰ νεογέννητά τους, γιὰ νὰ μὴ δυσκολέψουν τὴν κατάσταση γιὰ τὰ ἄλλα μέλη τῆς φυλῆς; Καὶ στὸ κάτω τῆς γραφῆς, γιατί πρέπει νὰ ἔχει προϋπάρξει ἐπιστημονικὴ ἔρευνα καὶ ἡ εὐλογία κάποιου μεγάλου Φρόυντ γιὰ νὰ δώσει ἕνας πατέρας ἕνα χερί βοηθείας στὴ γυναίκα του καὶ ν' ἀπολαύσει, συγχρόνως τὴν ἐμπειρία τῆς ἀνατροφῆς τοῦ παιδιοῦ του, ἀναλαμβάνοντας, πέρα ἀπὸ τὴν γενικὴ στρατηγικὴ — πού ἤδη ἔχει — καὶ μερικὲς λεπτομέρειες τακτικῆς;

Ἡ πρόταση τοῦ Συνδέσμου γιὰ τὰ Δικαιώματα τῆς Γυναίκας δὲν εἶναι αὐτὸ πού θὰ λέγαμε «φεμινιστικὴ» εἶναι ἀπλὰ λογικὴ. Ἐχει νὰ κάνει μὲ τὸ ἀδιέξοδο μπροστὰ στὸ ὁποῖο πρόκειται ἀρκετὰ σύντομα νὰ βρεθοῦμε, σὲ μιὰ κοινωνία ὅπου ὁ πατέρας καὶ ἡ μητέρα ἐργάζονται γιὰ τὴ σταδιοδρομία τους. Ἐχει νὰ κάνει μὲ τὴν ἀγάπη καὶ τὴ συμπαράσταση στὴ σύντροφο καὶ στὰ μικρὰ μέλη τῆς οἰκογένειας. Κι' ἀκόμα, μὲ τὴν ἐκνευριστικὴ καὶ κουραστικὴ ἀλλά, τελικὰ, γοητευτικὴ καὶ ἀνανεωτικὴ ἐμπειρία τῶν καθημερινῶν εὐθυνῶν γιὰ τὸ μέγαλωμα ἐνὸς παιδιοῦ.

Στὴ Σουηδία σήμερα — καὶ εἶναι γνωστὸ — οἱ ἄνδρες ἔχουν ἀκριβῶς τὸ ἴδιο δικαίωμα ἄδειας τοκετοῦ πού ἔχουν οἱ γυναῖκες τους, γιὰ νὰ μπορέσουν, ἂν θέλουν νὰ εἶναι στὰ δυὸ πρῶτα χρόνια του κοντὰ στὸ παιδί τους. Στὴν Ἀμερικὴ τὸ δικαίωμα αὐτοῦ τοῦ νέου εἴδους πατρότητας ἔχει δοθεῖ ἀκόμα καὶ στοὺς ἐργένηδες, ἀφοῦ μποροῦν κι' αὐτοὶ νὰ υἱοθετήσουν μόνοι τους καὶ ἀζευγάρωτοι ἕνα ἢ περισσότερα παιδιά. Ἀπαραίτητο λοιπὸν «μητρικὸ φίλτρο» — ποιό;

Ἄλλὰ καὶ σὲ μᾶς, παρ' ὅλο ὅτι οὔτε ἡ ἑλληνικὴ κοινωνία οὔτε ὁ νόμος ἐνθαρρύνει τὴν ἄμεση συμμετοχὴ τοῦ ἀνδρα στὴν ἀνατροφή τοῦ παιδιοῦ αὐξάνονται λίγο - λίγο, ἀνά-

μεσα στους νεαρότερους, οί πατεράδες που ανακαλύπτουν την πλατύτερη και πολύτιμη έννοια της πατρότητας, που συμμετέχουν με τη θέλησή τους στις καθημερινές «μητρικές» ασχολίες και χαίρονται την εμπειρία τους. Μέσα στους πολλούς της ανατολίτικης νοστοπρίας, που περιμένουν από τη μάνα «και τόν καφέ στό χέρι», ξεχωρίζουν σάν άτιμα με σύγχρονες αντιλήψεις, που θέλουν νά εύρύνουν τίς δυνατότητες του άνδρισμού τους για νά τόν κάνουν νά λειτουργήσει μ' έναν ύγιη τρόπο για την οικογένεια και την κοινωνία.

Γνωρίζω μερικούς άπ' αυτούς. Δύο είναι συνάδελφοί μου. Άλλοι άνάμεσα στους φίλους και συγγενείς. «Δέν είναι ή καθημερινή φροντίδα του παιδιού μιá εμπειρία που οί άντρες έχουν μάθει νά έκτιμούν», λέει ένας άπό τούς νέους αυτούς μπαμπάδες. «Δέν οδηγεί ούτε στη δύναμη ούτε στα πλούτη.

Άλλά τó κέρδος, άν και δύσκολο νά μετρηθεί, είναι πραγματικό βασικό προσωπικό και ύπέροχο!».

Και ένας άλλος:

«Η άμοιβή είναι μεγάλη, αλλά θέλει δουλειά. Και θέλει και άγάπη. Όχι άγάπη με μιá μεταφορική έννοια. Άγάπη που συμπεριλαμβάνει και χάδι, και άγκαλιά, και φιλιá, και ναούρισμα. Μέρα με τη μέρα αντιλαμβάνομαι τόν δεσμό με τá παιδιá μου νά μεγαλώνει. Δέν είναι ó δεσμός που είχα έγώ με τόν πατέρα μου. Είναι πιό δυνατός, πιό όλκληρωμένος. Μπροστά στα μάτια μου, τá παιδιá μου άποκτούν άξιοπρέπεια, γίνονται άνθρωποι σωστοί ώραίοι. Και γώ μπορώ νά είμαι περήφανος που συνέβαλα σ' αυτό με μιá προσπάθεια παραπάνω άπό τó νά φέρω στό σπίτι τó ψωμί, τó κρέας, τó βούτυρο».

ΦΡΙΝΤΑ ΜΠΙΟΥΜΠΙ

9 ΜΑΪΟΥ

Λογισμός άγάπης

Είναι μερικά προβλήματα και στοχασμοί που άφιερώνονται στην Παγκόσμια γιορτή της Μητέρας. Τής Έστιάδας αυτής που τó καθημερινό της έργο είναι ιερό σάν την δημιουργία. Τής μάνας του Κόσμου που με τó τραγούδι στα χείλη και τή στοργή στην καρδιά γίνεται ó πρώτος πλάστης του άνθρώπινου πεπρωμένου. Που με τή χαμηλόφωνη στοχαστική διδαχή στό φτωχικό πυρογόφι δείχνει τó δρόμο της άρετής και διδάσκει τά πρώτα βήματα στις μεγάλες ούσιες της ζωής. Και δέχεται τά πρώτα πλήγματα άπό την συχνά τόσο τραγική κοινωνική άντινομία. Σ' αυτή την τραγική μάνα της άνθρωπότητας άς γυρίσουμε σήμερα, πριν άπ' όλα, τó λογισμό, την άγάπη μας και τή διεθνή μας συμπάρáσταση.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΣΙΑΤΟΠΟΥΛΟΣ